

**PRZEBIEG
MISJI OBSERWACJI
WYBORÓW**

V A D E M E C U M O B S E R W A T O R A

Solidarity Fund PL

Misja Obserwacji Wyborów

Standardowa Misja Obserwacji Wyborów trwa około 6-8 tygodni.

Poprzedza ją przyjazd **zespołu logistycznego**.

Następnie pracę rozpoczyna **zespół bazowy** (Core Team, CT): szef misji, jego zastępca, analitycy i eksperci. W pierwszej kolejności nawiązują kontakt z władzami państwa, z przedstawicielami administracji wyborczej. Spotykają się z liderami partii politycznych i kandydatami. Rekrutują tłumaczy i kierowców, przygotowują szkolenie dla obserwatorów długoterminowych.

Obserwatorzy długoterminowi

Obserwatorzy długoterminowi (**LTO**) przyjeżdżają na 5-6 tygodni przed wyborami. Pracują w czteroosobowych zespołach – dwóch obserwatorów, tłumacz i kierowca.

Również spotykają się z przedstawicielami państwa przyjmującego – gubernatorami, prezydentami miast, a w dalszej kolejności z liderami partii politycznych i kandydatami, z ludźmi mediów i działaczami organizacji społecznych.

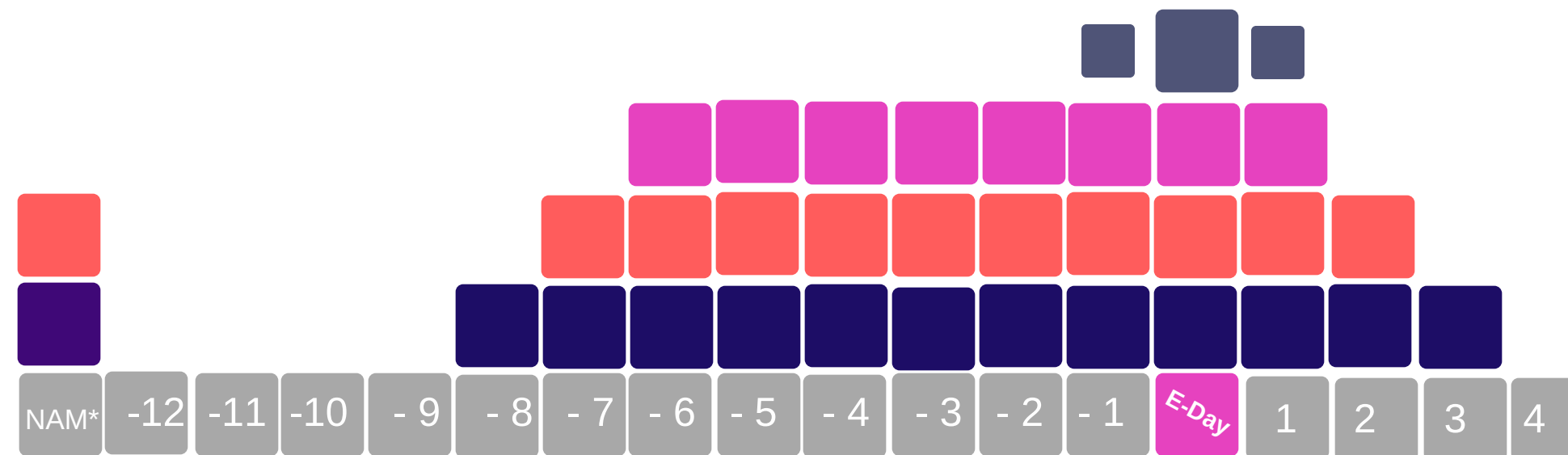
STO

LTO

CORE TEAM

LOGISTYKA

TYDZIEŃ

**Obserwacje wyborów poprzedza Misja Oceny Potrzeb (Needs Assessment Mission, NAM). NAM dokonuje oceny sytuacji przed wyborami i rekomenduje jaki format, zakres i wielkość misji odpowiada zidentyfikowanym potrzebom.*

Obserwatorzy długoterminowi

Praca LTO nie jest łatwa. Wymaga realizacji różnorodnych zadań o charakterze analitycznym, logistycznym i reprezentacyjnym. LTO mogą spędzać wiele godzin w drodze: rano odbyć spotkania w siedzibach partii i przeprowadzić rekrutację tłumaczy, po południu obserwować szkolenie komisji obwodowych, a wieczorem – wyborczy wiec w centrum miasta z którego trzeba jeszcze napisać raport. I to wszystko w ciągu jednego dnia.

Raz w tygodniu LTO opracowują szczegółowy **Weekly Report**. Regularnie sporządzają też dodatkowe zestawienia i analizy według instrukcji koordynatora. W przypadku szczególnie istotnych wydarzeń wysyłają szybki **Spot Report**. Dzięki tym informacjom oraz ustaleniom analityków, misja ma wgląd w przebieg wyborów we wszystkich regionach kraju. Jeszcze w trakcie kampanii wyborczej może opublikować dwa **Raporty Okresowe**, a w zaledwie dzień po głosowaniu **Raport Wstępny**.

Obserwatorzy krótkoterminowi

Głównym zadaniem obserwatorów krótkoterminowych (**STO**) jest obserwacja przebiegu głosowania, liczenia, tabulacji oraz zbieranie precyzyjnych informacji za pomocą zestawu formularzy. **Tylko dzięki pracy STO możemy dokonać wiarygodnej oceny kluczowego etapu wyborów.**

Misja STO trwa około tygodnia i rozpoczyna się od dwudniowego szkolenia w stolicy. STO zostają podzieleni na grupy i dwuosobowe zespoły, po czym udają się do regionów i obszarów obserwacji. Tam odbywa się lokalna odprawa – LTO omawiają specyfikę regionu, sytuację polityczną i przebieg kampanii wyborczej. Przekazują szczegółowy plan dyslokacji, obserwacji i raportowania. Kolejny dzień to szansa na zapoznanie się z obszarem obserwacji. STO odwiedzają komisje obwodowe, obserwują przestrzeganie ciszy wyborczej i przygotowania do głosowania.

Obserwatorzy krótkoterminowi

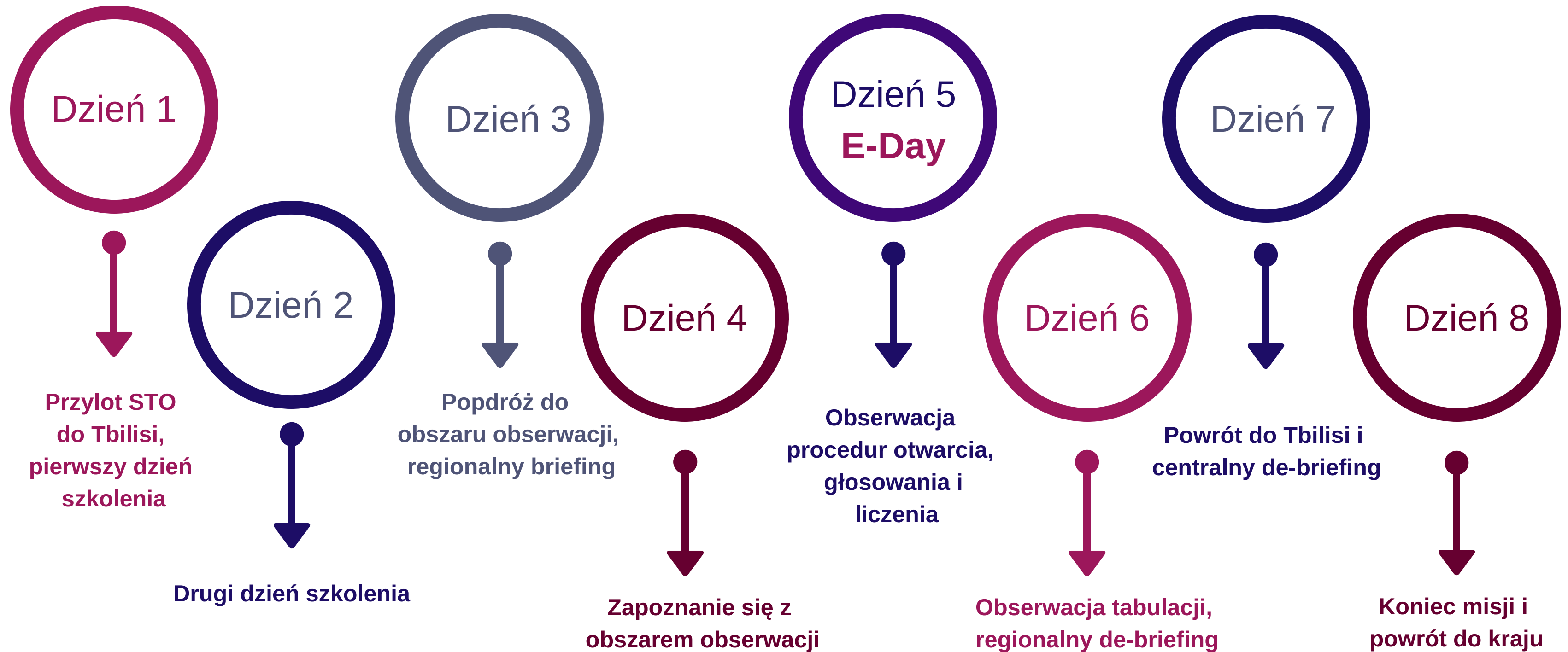
Dzień wyborów dla STO jest wyjątkowo długi i wyczerpujący. Rozpoczyna się wcześnie rano, jeszcze przed rozpoczęciem głosowania. STO obserwują procedury otwarcia w jednej z komisji wyborczych a następnie przebieg głosowania w 8-12 komisjach. W każdej z nich spędzają pół godziny. Za każdym razem muszą wypełnić formularz, dać odpowiedź na dziesiątki szczegółowych pytań. W trakcie dnia mogą obserwować w szkołach, jednostkach wojskowych, więzieniach i szpitalach, a gdy prawo przewiduje taką możliwość głosowania – nawet w domach prywatnych. STO przez cały ten czas, w dzień i w nocy, o wcześniej ustalonej porze wysyłają faksem lub e-mailem „swoim” LTO raporty w postaci gotowych formularzy.

Obserwatorzy krótkoterminowi

Wreszcie pod wieczór przychodzi czas na liczenie głosów. Procedury liczenia mogą trwać kilka godzin, ale bywa że trwają i do świtu. Dla STO nawet dobrze zorganizowana komisja nie oznacza szybkiego końca pracy. Po sporządzeniu protokołów wraz z członkami PEC udają się do komisji okręgowych. Tam następuje weryfikacja. Dobrze jeśli wszystko się zgadza. Brak podpisu, pieczętki, cyfra w złej kolumnie i komisja musi wracać, wyjaśniać, korygować, sporządzać nowy dokument. A obserwatorzy? Robią to czego się od nich oczekuje – przez kolejne godziny obserwują dalej na poziomie okręgu.

Misję STO kończy powrót do stolicy i centralny debriefing. Obserwatorzy długoterminowi pozostają jeszcze przez tydzień w regionach. Śledzą sytuację polityczną i rozpatrywanie ewentualnych skarg wyborczych. Ponownie spotykają się z kandydatami, przedstawicielami partii, ludźmi mediów, z wszystkimi uczestniczącymi w wyborach.

Kalendarz STO na przykładzie wyborów prezydenckich w Gruzji w 2013

Podręczniki

Więcej na temat przebiegu misji obserwacyjnych oraz pracy obserwatorów krótko i długoterminowych można dowiedzieć się z serii ośmiu podręczników opracowanych przez ODIHR. Podręczniki są dostępne pod adresem: www.osce.org/odihr/elections/119893

